כיתה י' | תנ"ך | שיעור 8 מתוך 9 | 45 דק' | שמות לט, א-מג

ממלכתי: ספר שמות (חטא העגל ובניית המשכן, שמות לב-מ) נלמד בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, אור החיים ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.

בגדי הכהונה: "כאשר צוה ה' את משה"

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יתארו את עשיית בגדי הכהונה (אפוד, חושן, מעיל, כתנות, ציץ) ואת סיום המלאכה והבאתה אל משה (לט, א-מג)
- התלמידים יזהו את הפזמון החוזר "כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה', אֶת־מֹשֶׁה" ואת ההקבלה הלשונית לסיפור הבריאה, ויסבירו את משמעותם
- התלמידים ינתחו את ברכת משה לעושי המלאכה (לט, מג) בעזרת רש"י, וידונו בערך של עבודה נאמנה

❓ השאלה הגדולה של השיעור

למה חוזרת התורה שבע פעמים בפרק אחד על "כאשר צוה ה' את משה"?

אחרי כל בגד נאמר "כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה', אֶת־מֹשֶׁה", ובסוף הפרק: "וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה, וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ--כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה', כֵּן עָשׂוּ; וַיְבָרֶךְ אֹתָם, מֹשֶׁה" (לט, מג).

🧪 פתיחה

שואלים: "מה ההבדל בין עובד שעושה בדיוק מה שאמרו לו לבין עובד שעושה מה שהוא חושב שנכון?" כותבים על הלוח שני טורים: "נאמנות" ו"יצירתיות". אחרי דיון: בפרק לט התורה מדגישה דווקא את הנאמנות, ובשיעור הקודם ראינו שבצלאל ידע גם להבין את רוח הציווי.

📖 הסבר למורה

הבגדים (א-לא): מן התכלת, הארגמן ותולעת השני עושים "בִּגְדֵי־שָׂרָד" ו"בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ, אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן". רש"י מעיר שבפסוק הזה לא מוזכר שש, ולכן לדעתו בגדי השרד הם "בְּגָדִים שֶׁמְּכַסִּים בָּהֶם כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁעַת סִלּוּק מַסָּעוֹת". אחר כך האפוד, אבני השוהם על הכתפיים "אַבְנֵי זִכָּרוֹן, לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל", החושן עם שתים עשרה אבנים על שמות השבטים, המעיל עם פעמונים ורימונים, הכתנות, ולבסוף הציץ: "וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו, מִכְתַּב פִּתּוּחֵי חוֹתָם--קֹדֶשׁ, לַה'". הכוהן נושא את העם על כתפיו ועל לבו.

הפזמון החוזר: "כאשר צוה ה' את משה" מופיע בפרק שבע פעמים (פסוקים א, ה, ז, כא, כו, כט, לא), ועוד בסיכום (לב, מב, מג). אחרי חטא העגל, שבו העם עשה מה שרצה ("סָרוּ מַהֵר, מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם"), כאן

העם עושה בדיוק מה שנצטווה. ספורנו: "כֵּן עָשׂוּ. לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר". אור החיים (לט, מב) רואה בחזרה תיקון: העם חטא בעגל "בְּמַחְשָׁבָה וּבְדִבּוּר וּבְמַעֲשֶׂה", ולכן התיקון כולל את שלושתם.

סיום ובריאה (לב-מג): "וַתֵּכֶל--כָּל־עֲבֹדַת, מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד"; העם מביא הכול אל משה; "וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה, וְהִנֵּה"... "וַיְבָרֶךְ אֹתָם, מֹשֶׁה". הלשון מזכירה את סוף מעשה בראשית: "וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה, וְהִנֵּה־טוֹב מְאֹד" (בראשית א, לא), "וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, מְלַאכְתּוֹ" ו"וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים" (ב, ב-ג). הצעת קריאה שלנו: בניית המשכן היא "בריאת עולם" קטנה, ועם ישראל שותף לה. רש"י מביא את נוסח ברכת משה: "יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם".

📜 הפסוקים (מכון ממרא, נוסח מנוקד)

שמות פרק לט, פסוקים א-כא

(א) וּמִן־הַתְּכֵלֶת וְהָאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי, עָשׂוּ בִּגְדֵי־שָׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ; וַיַּעֲשׂוּ אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ, אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן, כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה', אֶת־מֹשֶׁה.

(ב) וַיַּעַשׂ, אֶת־הָאֵפֹד: זָהָב, תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי--וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר.

(ג) וַיְרַקְּעוּ אֶת־פַּחֵי הַזָּהָב, וְקִצֵּץ פְּתִילִם, לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת וּבְתוֹךְ הָאַרְגָּמָן, וּבְתוֹךְ תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ הַשֵּׁשׁ--מַעֲשֵׂה, חֹשֵׁב.

(ד) כְּתֵפֹת עָשׂוּ־לוֹ, חֹבְרֹת--עַל־שְׁנֵי קצוותו קְצוֹתָיו, חָבֻר.

(ה) וְחֵשֶׁב אֲפָדָתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו, מִמֶּנּוּ הוּא כְּמַעֲשֵׂהוּ, זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי, וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר--כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה', אֶת־מֹשֶׁה.

(ו) וַיַּעֲשׂוּ אֶת־אַבְנֵי הַשֹּׁהַם, מֻסַבֹּת מִשְׁבְּצֹת זָהָב, מְפֻתָּחֹת פִּתּוּחֵי חוֹתָם, עַל־שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

(ז) וַיָּשֶׂם אֹתָם, עַל כִּתְפֹת הָאֵפֹד--אַבְנֵי זִכָּרוֹן, לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה', אֶת־מֹשֶׁה.

(ח) וַיַּעַשׂ אֶת־הַחֹשֶׁן מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב, כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד: זָהָב, תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי--וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר.

(ט) רָבוּעַ הָיָה כָּפוּל, עָשׂוּ אֶת־הַחֹשֶׁן--זֶרֶת אָרְכּוֹ וְזֶרֶת רָחְבּוֹ, כָּפוּל.

(י) וַיְמַלְאוּ־בוֹ--אַרְבָּעָה, טוּרֵי אָבֶן: טוּר, אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת--הַטּוּר, הָאֶחָד.

(יא) וְהַטּוּר, הַשֵּׁנִי--נֹפֶךְ סַפִּיר, וְיָהֲלֹם.

(יב) וְהַטּוּר, הַשְּׁלִישִׁי--לֶשֶׁם שְׁבוֹ, וְאַחְלָמָה.

(יג) וְהַטּוּר, הָרְבִיעִי--תַּרְשִׁישׁ שֹׁהַם, וְיָשְׁפֵה: מוּסַבֹּת מִשְׁבְּצֹת זָהָב, בְּמִלְאָתָם.

(יד) וְהָאֲבָנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵנָּה, שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה--עַל־שְׁמֹתָם: פִּתּוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ, לִשְׁנֵים עָשָׂר שָׁבָט.

(טו) וַיַּעֲשׂוּ עַל־הַחֹשֶׁן שַׁרְשְׁרֹת גַּבְלֻת, מַעֲשֵׂה עֲבֹת, זָהָב, טָהוֹר.

(טז) וַיַּעֲשׂוּ, שְׁתֵּי מִשְׁבְּצֹת זָהָב, וּשְׁתֵּי, טַבְּעֹת זָהָב; וַיִּתְּנוּ, אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת, עַל־שְׁנֵי, קְצוֹת הַחֹשֶׁן.

(יז) וַיִּתְּנוּ, שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת הַזָּהָב, עַל־שְׁתֵּי, הַטַּבָּעֹת--עַל־קְצוֹת, הַחֹשֶׁן.

(יח) וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת, נָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצֹת; וַיִּתְּנֻם עַל־כִּתְפֹת הָאֵפֹד, אֶל־מוּל פָּנָיו.

(יט) וַיַּעֲשׂוּ, שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב, וַיָּשִׂימוּ, עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן: עַל־שְׂפָתוֹ--אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֵפֹד, בָּיְתָה.

(כ) וַיַּעֲשׂוּ, שִׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב, וַיִּתְּנֶם עַל־שְׁתֵּי כִתְפֹת הָאֵפֹד מִלְמַטָּה מִמּוּל פָּנָיו, לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ-
-מִמַּעַל, לְחֵשֶׁב הָאֵפֹד.

(כא) וַיִּרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָיו אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת, לִהְיֹת עַל־חֵשֶׁב הָאֵפֹד, וְלֹא־
יִזַּח הַחֹשֶׁן, מֵעַל הָאֵפֹד--כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה', אֶת־מֹשֶׁה.

שמות פרק לט, פסוקים כב-מג

(כב) וַיַּעַשׂ אֶת־מְעִיל הָאֵפֹד, מַעֲשֵׂה אֹרֵג, כְּלִיל, תְּכֵלֶת.

(כג) וּפִי־הַמְּעִיל בְּתוֹכוֹ, כְּפִי תַחְרָא; שָׂפָה לְפִיו סָבִיב, לֹא יִקָּרֵעַ.

(כד) וַיַּעֲשׂוּ, עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל, רִמֹּנֵי, תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי--מָשְׁזָר.

(כה) וַיַּעֲשׂוּ פַּעֲמֹנֵי, זָהָב טָהוֹר; וַיִּתְּנוּ אֶת־הַפַּעֲמֹנִים בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים, עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב--בְּתוֹךְ, הָרִמֹּנִים.

(כו) פַּעֲמֹן וְרִמֹּן פַּעֲמֹן וְרִמֹּן, עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב, לְשָׁרֵת, כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה.

(כז) וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַכָּתְנֹת שֵׁשׁ, מַעֲשֵׂה אֹרֵג, לְאַהֲרֹן, וּלְבָנָיו.

(כח) וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת שֵׁשׁ, וְאֶת־פַּאֲרֵי הַמִּגְבָּעֹת שֵׁשׁ, וְאֶת־מִכְנְסֵי הַבָּד, שֵׁשׁ מָשְׁזָר.

(כט) וְאֶת־הָאַבְנֵט שֵׁשׁ מָשְׁזָר, וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי--מַעֲשֵׂה רֹקֵם: כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה', אֶת־מֹשֶׁה.

(ל) וַיַּעֲשׂוּ אֶת־צִיץ נֵזֶר־הַקֹּדֶשׁ, זָהָב טָהוֹר; וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו, מִכְתַּב פִּתּוּחֵי חוֹתָם--קֹדֶשׁ, לַה'.

(לא) וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל תְּכֵלֶת, לָתֵת עַל־הַמִּצְנֶפֶת מִלְמָעְלָה, כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה', אֶת־מֹשֶׁה.

(לב) וַתֵּכֶל--כָּל־עֲבֹדַת, מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד; וַיַּעֲשׂוּ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל--כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה, כֵּן עָשׂוּ.

(לג) וַיָּבִיאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶל־מֹשֶׁה, אֶת־הָאֹהֶל וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו, קְרָסָיו קְרָשָׁיו, בְּרִיחוֹ וְעַמֻּדָיו וַאֲדָנָיו.

(לד) וְאֶת־מִכְסֵה עוֹרֹת הָאֵילִם, הַמְאָדָּמִים, וְאֶת־מִכְסֵה, עֹרֹת הַתְּחָשִׁים; וְאֵת, פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ.

(לה) אֶת־אֲרוֹן הָעֵדֻת, וְאֶת־בַּדָּיו; וְאֵת, הַכַּפֹּרֶת.

(לו) אֶת־הַשֻּׁלְחָן, אֶת־כָּל־כֵּלָיו, וְאֵת, לֶחֶם הַפָּנִים.

(לז) אֶת־הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה אֶת־נֵרֹתֶיהָ, נֵרֹת הַמַּעֲרָכָה--וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ; וְאֵת, שֶׁמֶן הַמָּאוֹר.

(לח) וְאֵת, מִזְבַּח הַזָּהָב, וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים; וְאֵת, מָסַךְ פֶּתַח הָאֹהֶל.

(לט) אֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ, אֶת־בַּדָּיו, וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו; אֶת־הַכִּיֹּר, וְאֶת־כַּנּוֹ.

(מ) אֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר אֶת־עַמֻּדֶיהָ וְאֶת־אֲדָנֶיהָ, וְאֶת־הַמָּסָךְ לְשַׁעַר הֶחָצֵר, אֶת־מֵיתָרָיו, וִיתֵדֹתֶיהָ; וְאֵת, כָּל־כְּלֵי עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן--לְאֹהֶל מוֹעֵד.

(מא) אֶת־בִּגְדֵי הַשָּׁרֵד, לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ; אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן.

(מב) כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה ה', אֶת־מֹשֶׁה: כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֵת כָּל־הָעֲבֹדָה.

(מג) וַיַּ֤רְא מֹשֶׁה֙ אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָ֔ה וְהִנֵּ֥ה עָשׂ֖וּ אֹתָ֑הּ--כַּאֲשֶׁ֣ר צִוָּ֔ה ה', כֵּ֥ן עָשׂ֖וּ; וַיְבָ֥רֶךְ אֹתָ֖ם, מֹשֶֽׁה.

שם ה' מובא בכתיב ה'. הפסוקים המלאים בקישורים למטה.

⚖️ כתוב / מפרשים

בצד אחד מה שכתוב בפסוק, ובצד השני פירוש. הפירוש הוא דרך אחת להבין, לא חלק מהפסוק.

📜 **כתוב:** "וַתֵּכֶל--כָּל־עֲבֹדַת, מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד; וַיַּעֲשׂוּ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל--כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה, כֵּן עָשׂוּ" (שמות לט, לב)

💭 **מפרשים:** ספורנו: "הַפְּעֻלָּה כֻּלָּהּ עַל שְׁלֵימוּתָהּ נַעֲשׂתָה עַל יְדֵי כָּל יִשְׂרָאֵל", חלקם בממון וחלקם בעבודה, ו"כֵּן עָשׂוּ. לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר".

📜 **כתוב:** "כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה ה', אֶת־מֹשֶׁה: כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֵת כָּל־הָעֲבֹדָה" (שמות לט, מב)

💭 **מפרשים:** אור החיים: החזרה כנגד חטא העגל, שהיה "בְּמַחְשָׁבָה וּבְדִבּוּר וּבְמַעֲשֶׂה": "הַנְּדָבָה הוּא הַמַּעֲשֶׂה", המחשבה היא החוכמה שבמלאכה, והדיבור הוא הכוונה לשם המצווה.

📜 **כתוב:** "וַיְבָרֶךְ אֹתָם, מֹשֶׁה" (שמות לט, מג)

💭 **מפרשים:** רש"י: "יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם", ועוד אמר "וְיהִי נֹעַם ה' אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ" (תהלים צ, יז), מזמור "תפלה למשה".

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דקות)

חומרים: תנ"ך (או דף הפסוקים מהעמוד הזה), מצגת, דף עבודה, לוח

1. פתיחה: נאמנות או יצירתיות? (4 דקות)
2. קריאה מודרכת: הבגדים בקצרה (א-לא), עם דגש על החושן והציץ (9 דקות)
3. משימה: סימון "כאשר צוה ה' את משה" ומניין החזרות (6 דקות)
4. חברותא: ספורנו ואור החיים על החזרה – תיקון לחטא העגל (9 דקות)
5. השוואה: סוף מעשה בראשית מול לט, לב-מג (10 דקות)
6. ברכת משה, סיכום וכרטיס יציאה (7 דקות)

💬 שאלות לדיון

הבנה (מה כתוב?)

1. מה נכתב על הציץ (לט, ל)?
2. מה עשה משה כשראה את כל המלאכה (לט, מג)?

פרשנות (מה זה אומר?)

1. למה לפי אור החיים חוזר הביטוי "כאשר צוה ה'" שוב ושוב?
2. מה מלמדת ההקבלה בין סיום המשכן לסיום בריאת העולם?

הערכה (מה דעתי?)

1. "יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם": איזו עבודה שלכם הייתם רוצים שתתברך כך?
2. האם דיוק בהוראות הוא תמיד ערך? מתי כן ומתי לא?

🏁 סיכום השיעור

פרק לט מסיים את מלאכת המשכן בבגדי הכהונה, שעליהם חקוקים שמות השבטים ו"קדש לה'". החזרה "כאשר צוה ה' את משה" מלמדת על עם שעושה בדיוק מה שנצטווה, בניגוד לחטא העגל. הלשון של בריאת העולם (ויכל, וירא, ויברך) הופכת את המשכן לעולם קטן, ומשה מברך את העושים שתשרה שכינה במעשה ידיהם.

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

כל תלמיד משלים: "דבר שעשיתי השבוע בדיוק כמו שצריך, ומה הרגשתי: _____".

🧭 התאמה לפי זרם

השיעור מתאים לשני הזרמים. ההבדל בדגשים:

ממלכתי

- קריאה ספרותית: פזמון חוזר כאמצעי ספרותי; ספירת החזרות (שבע) ומשמעות המספר.
- השוואה בין-טקסטואלית: סוף מעשה בראשית (א, לא - ב, ג) מול סוף מלאכת המשכן (לט, לב-מג; מ, לג).
- היסטוריה ותרבות: בגדי כוהנים כמדים של תפקיד; הכוהן נושא את שמות השבטים "על לבו".
- ערכים: עבודה נאמנה ומקצועית, ומשמעותה של מילה טובה ("ויברך") בסוף משימה.

ממלכתי-דתי (חמ"ד)

- אור החיים (לט, מב): תיקון חטא העגל "בְּמַחְשָׁבָה וּבְדִבּוּר וּבְמַעֲשֶׂה".
- רש"י (לט, מג): "יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם" – ברכה על עבודה; הקשר למזמור צ.
- רש"י (לט, לג): משה לא עשה דבר במלאכה, ולכן "הִנִּיחַ לוֹ הַקָּבָּ"ה הֲקָמָתוֹ" (הכנה לפרק מ).
- מידות: הכוהן נושא את שמות השבטים על כתפיו ועל לבו, ו"קדש לה'" על מצחו: אחריות לציבור ויראת שמיים.

💡 הערות למורה

אין צורך לקרוא את כל פרטי הבגדים; מומלץ להקרין תמונה של שחזור בגדי הכוהן הגדול (לציין שזה שחזור). ההקבלה לבריאה היא קריאה ספרותית; כדאי לתת לתלמידים לגלות אותה בעצמם מתוך טבלה. למתקשים: דף עם תמיכה.

📝 בדף העבודה

בגדי הכהונה, ספירת "כאשר צוה ה'", ספורנו ואור החיים, טבלת השוואה לבריאת העולם, ברכת משה, שאלה בסגנון בגרות ומחוון. יש גם גרסה עם תמיכה.

מקורות

- שמות לט (מכון ממרא)
- בראשית ב (מכון ממרא)
- רש"י על שמות לט, א (ספריא)
- ספורנו על שמות לט, לב (ספריא)
- אור החיים על שמות לט, מב (ספריא)
- רש"י על שמות לט, מג (ספריא)
- רש"י על שמות לט, לג (ספריא)

מחוון: בגדי הכהונה: "כאשר צוה ה׳ את משה"

1. השוהם: "אַבְנֵי זִכָּרוֹן, לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל": הכוהן נושא את השבטים על כתפיו. הציץ: "קֹדֶשׁ, לַה'": הכוהן מקדיש את עצמו לה׳.
2. שבע פעמים (א, ה, ז, כא, כו, כט, לא). הסבר מנומק: להדגיש נאמנות מלאה לציווי, אולי כנגד חטא העגל.
3. אור החיים: החטא היה "בְּמַחְשָׁבָה וּבְדִבּוּר וּבְמַעֲשֶׂה", ולכן התיקון בשלושתם: "הַנְּדָבָה הוּא הַמַּעֲשֶׂה", החוכמה היא המחשבה, והכוונה לשם מצווה היא הדיבור.
4. סיום: "וַיְכַל אֱלֹהִים" / "וַתְּכֻל--כָּל־עֲבֹדַת" ("וַיְכַל מֹשֶׁה, אֶת־הַמְּלָאכָה"). ראייה: "וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה, וְהִנֵּה־טוֹב מְאֹד" / "וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה, וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ". ברכה: "וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים" / "וַיְבָרֶךְ אֹתָם, מֹשֶׁה".
5. רש"י: "יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם". המטרה של כל המלאכה היא השראת שכינה, ולכן זו הברכה המתאימה.
6. רש"י: "שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִין לַהֲקִימוֹ"; ומפני שמשה לא עשה מלאכה במשכן, "הִנִּיחַ לוֹ הַקָּבָּ"ה הֲקָמָתוֹ".
7. א. "כאשר צוה ה׳ את משה". ספורנו: "לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר" – דיוק מלא; אור החיים: תיקון החטא במחשבה, בדיבור ובמעשה (8). ב. ויכל/ותכל, וירא... והנה, ויברך (3 × 2); משמעות: המשכן כעולם קטן, והאדם שותף לבריאה (3). ג. הברכה מכוונת למטרה: "שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם" (3).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, אור החיים ופרשנים נוספים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: ספר שמות (חטא העגל ובניית המשכן, שמות לב-מ) נלמד בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, אור החיים ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.